

**Міністерство освіти і науки України
Полтавський державний педагогічний університет
ім. В.Г. Короленка**

МАТЕРІАЛИ

**Всеукраїнської студентської науково-практичної
конференції**

**“БІОЛОГІЯ ТА ПРОБЛЕМИ
ЗАХИСТУ ГЕНОФОНДУ
ДОМАШНІХ
ТА ДЕКОРАТИВНИХ ТВАРИН”**

Полтава-2005

Біологія та проблеми захисту генофонду домашніх та декоративних тварин / Матеріали Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції. - Полтава: АСМІ, 2005. - 132 с.

У збірнику представлені результати досліджень присвячені біології та проблемі захисту генофонду домашніх та декоративних тварин, актуальні питання методики викладання природничих наук.

Редакційна колегія:

Пашенко Володимир Олександрович - голова оргкомітету, доктор історичних наук, професор, академік АПН України, ректор Полтавського державного педагогічного університету ім. В.Г. Короленка (головний редактор); **Тягло Євген Іванович** - кандидат історичних наук, доцент, проректор з наукової роботи Полтавського державного педагогічного університету ім. В.Г. Короленка; **Ільченко Віра Романівна** - доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПН України, директор науково методичного центру інтеграції змісту освіти АПН України; **Гриньова Марина Вікторівна** - доктор педагогічних наук, професор, декан, природничого факультету Полтавського державного педагогічного університету ім. В.Г. Короленка (зам. головного редактора); **Закалюжний Віктор Марковим** - кандидат геолого-мінералогічних наук, доцент, зав. кафедрою біології людини і тварин Полтавського державного педагогічного університету ім. В.Г. Короленка; **Коваль Андрій Анатолійович** - асистент кафедри біології людини і тварин Полтавського державного педагогічного університету ім. В.Г. Короленка; **Байрак Олена Миколаївна** - доктор біологічних наук, зав. кафедрою екології та охорони довкілля Полтавського державного педагогічного університету ім. В.Г. Короленка.

Друкується за ухвалою Вченої ради Полтавського державного педагогічного університету ім. В.Г. Короленка (протокол № 12 від 31.03.2005р.)

Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, правильність фактів, та посилань несуть автори статей.

Комп'ютерне забезпечення: Коваль А.А., Паляниця О.В.

Рецензенти:

Опара Микола Миколайович - кандидат сільськогосподарських наук, професор, проректор Полтавської державної аграрної академії.

Хомич Лідія Олексіївна - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедрою Полтавського державного педагогічного університету ім. В.Г. Короленка.

ПРО ЗИМІВЛЮ БДЖІЛ В УМОВАХ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Бажан А.Г., Бажан Є.А.

Полтавський ДПУ імені В.Г. Короленка

Життя бджіл надзвичайно цікаве, різноманітне і багато в чому ще загадкове. Медоносні бджоли живуть не поодинокі, як багато інших комах, а великими сім'ями. Активність життєдіяльності бджолої сім'ї цілком залежить від умов клімату, медозбору та відповідно до пори року.

Зима - найвідповідальніший і найтяжчий період у житті бджіл. Завдання пасічника в осінньо-зимовий період полягає в тому, щоб повністю зберегти всі сім'ї пасіки, щоб бджоли перезимували з найменшими затратами меду і вийшли до весни енергійними і здоровими.

Відомо, що в Україні найбільш поширена зимівля бджіл у приміщеннях - зимівниках, і менш поширена надворі. Нами було неодноразово перепробовано різні варіанти цих способів і, як показав досвід, в наших умовах зимівля бджіл надворі проходить досить успішно. Цьому сприяють, на нашу думку, те, що в останні роки зими на Полтавщині відносно теплі, рідко бувають різкі зниження температури нижче $-15-18^{\circ}\text{C}$, та правильна підготовка до зимівлі бджіл. Бджоли створені природою для життя на волі протягом цілого року, треба лише дещо допомогти цьому.

Своїх бджіл утримуємо в стандартних вуликах-лежаках на 20 рамок. Зимують бджоли на 9-11 рамках. В кінці серпня - на початку вересня скорочуємо гнізда і кожній сім'ї, в залежності від запасів корму, даємо по 5-10 кг цукрового сиропу (2:1) з добавкою оцту. Вважають, що оцтова кислота полегшує переробку цукру в мед, менше його витрачається на утворення одиниці корму, цукровий мед з кислотою не так кристалізується під час зимівлі, бджоли менше опроношуються і хворіють нозематозом, весною більше нарощують розплоду.

Гніздо формуємо по центру вулика, проти льотка. Зверху утеплюємо ватною подушкою товщиною 4-5 см, край якої опускаємо пониже, майже до дна вулика, а з боків, за заставною дощечкою ставимо по листу пінопласту товщиною 3-4 см. Ззаду до вулика прив'язуємо своєрідний утеплювач - подвійний щит із фанери чи ДВП, наповнений всередині скловатою загальною товщиною 8-9 см. Таким чином, вулик досить утеплений і захищений від негоди зверху і з боків.

Основна умова доброї зимівлі бджіл на волі - надійний захист від вітру: тільки при доброму захисті від вітру бджоли можуть добре перезимувати і успішно розвиватися ранньою весною. В кінці жовтня - на початку листопада, коли вже досить холодно і клуб уже сформований, обережно переносимо вулики під навіс з південного боку сараю льотком на південь. З боків зимовий тічок огорожений шифером. Для захисту від вітру спереду на відстані 1-1,5 м із шиферу теж робимо огорожу висотою 120 см. Вулики стоять на металевих ящиках з-під склотари висотою 30 см.

З боків у вуликах, за заставною дошкою та утеплювачем ставимо отруйну принаду для мишей, які в останні роки масово проникають у вулики

взимку. Один-два рази на місяць, піднявши акуратно кришку вулика, щоб не потривожити бджіл, перевіряємо і, при необхідності, добавляємо чи міняємо принаду, видаляємо мертвих гризунів. В такий спосіб вдається значно зменшити їх згубний вплив на зимівлю бджіл, бо відомо, що гризуни тривожать комах, можуть сильно погризти рамки тощо.

Якщо випадає багато снігу і його намітає до вуликів, слідкуємо, щоб він не забив льотки, своєчасно прочищаємо їх, а в кінці зими - прибираємо сніг з-перед вуликів.

Льотки всю зиму відкриті на 2,5-3,5 см, що забезпечує добру вентиляцію, бо бджоли не так бояться холоду, як сирості у вулику.

Як тільки в кінці зими - на початку весни пригріє сонце, під навісом з південного боку тепліше і затишніше, тому бджоли дружно облітаються, хоча навколо ще може лежати сніг. Сприяє виходу бджіл на обліт і відбите сонячне світло, що проникає через льотки. Ці ж умови сприяють і більш пізньому, ніж в умовах зимівника, осінньому очищувачому обльоту бджіл.

Коли сніг розтане, переносимо вулики на постійне місце в сад, під дерева. Вулики очищаємо - робимо весняну ревізію, підготовуємо канді по 0,5-1 кг на вулик, в залежності від термінів цвітіння верби та інших ранньовесняних рослин-первоцвітів. В цей час у сім'ях з'являється на 3-4-х рамках розплід - зимівля пройшла успішно.

Література

1. Воронов А.В., Харкни В.Н. Зимовка на воле. //Пчеловодство. - 1989. -№ 11.-С. 35-36.
2. Довідник пасічника / В.П. Поліщук, В.А, Гайдар, М.І. Чергик та ін.; За ред. В.П. Поліщука. - К.: Урожай, 1983. - 280 с.
3. Злонкевич Я. Вологість у вуликах взимку. //Український пасічник. - 1994.-2, лютий. - С. 14.
4. Родионов В.В., Шабаршов И.А. Если вы имеете пчел. Изд. 2-е, перераб. и доп. - М.: Колос, 1974. - 254 с.
5. Розов С.А., Губин А.Ф., Комаров П.М. и др. Пчеловодство. - Втор., перераб. изд. - М.. - 1948. -616 с.